

ASALARILARNING YIRTQICHLARI VA ULARNING ASALARI OILALARIGA KELTIRADIGAN ZARARI.

Azizov Rahmatillo Olimjon o'g'li

Farg'ona davlat universiteti Agrar qo'shma fakulteti talabalasi

Annotatsiya: Asalarilar changlanish, ekotizim salomatligi va oziq-ovqat ishlab chiqarishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Biroq, bu hayotiy hasharotlar o'z muhitida ko'plab tahdidlarga duch keladi, jumladan, asalarilar oilalariga katta zarar etkazishi mumkin bo'lgan yirtqichlar. Ushbu maqolada biz asalarilarning ba'zi yirtqichlari va ularning asalarilar populyatsiyasi va koloniyalariga ta'sirini o'rganamiz.

Kalit so'zlar: asalari, yirtqichlar, populyatsiya, koloniya, asal, ona ari.

Аннотация: Пчелы играют решающую роль в опылении, здоровье экосистем и производстве продуктов питания. Однако эти жизненно важные насекомые сталкиваются со многими угрозами в окружающей среде, включая хищников, которые могут нанести ущерб пчелиным семьям. В этой статье мы исследуем некоторых хищников пчел и их влияние на популяции и семьи пчел.

Ключевые слова: пчелы, хищники, популяция, семья, мед, пчелиная мать.

Abstract: Bees play a critical role in pollination, ecosystem health, and food production. However, these vital insects face many threats in their environment, including predators that can wreak havoc on bee colonies. In this article, we explore some bee predators and their effects on bee populations and colonies.

Key words: bees, predators, population, colony, honey, mother bee.

Asalarilar asosiy changlatuvchilar sifatida biologik xilma-xillikni saqlash va qishloq xo'jaligi mahsuldorligini qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Biroq, bu mehnatkash hasharotlar kundalik hayotlarida ko'plab qiyinchiliklarga duch kelishadi, eng muhimlaridan biri yirtqichlikdir. Asalarilarning yirtqichlari asalarilar koloniyalariga jiddiy zarar etkazishi, ularning nozik ekotizimini buzishi va ularning omon qolishiga tahdid solishi mumkin. Ushbu maqolada biz asalarilar yirtqichlari dunyosiga kirib, ularning asalarilar koloniyalariga qanday tahdid solayotganini va ularning harakatlarining oqibatlarini o'rganamiz. Asalarilarning yirtqichlarini va ular etkazadigan zararni tushunish ushbu muhim changlatuvchilarni himoya qilish va asalarilar populyatsiyasining salomatligi va barqarorligini ta'minlash uchun samarali strategiyalarni ishlab chiqish uchun juda muhimdir.

Ari va shoxlilar asalarilarning oddiy yirtqichlari hisoblanadi. Ular asalarilar koloniyalariga hujum qilishlari, alohida asalarilar, lichinkalar va hatto asal do'konlarini ovlashlari ma'lum. Bu yirtqichlar asalarilar populyatsiyasini yo'q qilishi va koloniyaning umumiy salomatligini zaiflashtirishi mumkin. Asalarilar oilalari uchun

yana bir xavf — chumolilar. Ular asal va asalari lichinkalari kabi oziq-ovqat izlab, asalari uyasiga bostirib kirishlari mumkin. Chumolilarning zararlanishi asalarilar koloniyasining normal faoliyatini buzishi va mahsuldorlik va omon qolish darajasini pasayishiga olib kelishi mumkin. Ba'zi qush turlari, masalan, o'rmonchi va asalarilar, asalarilar bilan oziqlanishi ma'lum. Bu qushlar uchayotgan asalarilarni nishonga olishi yoki oziq-ovqat uchun asalari uyasiga bostirib kirishi mumkin, bu esa stress va asalari populyatsiyasiga zarar etkazishi mumkin. Ba'zi o'rgimchak turlari asalarilarning opportunistik yirtqichlaridir. Ular asalarilarni to'rlarida tutishlari yoki gullar yaqinida pistirma qilishlari mumkin. O'rgimchaklar butun asalari koloniyalari uchun jiddiy xavf tug'dirmasa ham, ular alohida asalarilarga ta'sir qilishi va umumiy yirtqich bosimiga hissa qo'shishi mumkin. Mantislar mohir ovchilar bo'lib, ular kuchli old oyoqlari bilan asalarilarni ushlay oladilar. Bu yirtqichlar turli hasharotlar, jumladan, asalarilar bilan oziqlanishi ma'lum va ularning oziq-ovqat qidirish joylarida asalarilar populyatsiyasiga tahdid solishi mumkin. Yirtqichlar asalarilarning bevosita o'limiga olib kelishi mumkin, bu esa asalarilar oilasi populyatsiyasining kamayishiga olib keladi. Bu sonning qisqarishi koloniyaning ozuqa olish, boshqa tahdidlardan himoya qilish va sog'lom naslga saqlash qobiliyatini zaiflashtirishi mumkin. Yirtqichlarning doimiy tahdidi asalarilarni stressga olib kelishi va ularning normal xatti-harakatlarini buzishi mumkin. Asalarilar oziq-ovqat izlash yoki nasllarga g'amxo'rlik qilishdan ko'ra, uyani qo'riqlash yoki yirtqichlardan qochish kabi mudofaa faoliyatiga ko'proq vaqt sarflashlari mumkin. Asal do'konlarini yoki asalari lichinkalarini nishonga olgan yirtqichlar uyadagi qimmatbaho resurslarni yo'q qilishi mumkin. Ushbu resurs yo'qolishi koloniyaning tanqislik yoki noqulay ob-havo davrida omon qolish qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin. Malika asalarilarni nishonga olgan yirtqichlar koloniyaga ayniqsa halokatli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Malikaning yo'qolishi koloniyaning reproduktiv siklini buzishi va uning yakuniy pasayishiga yoki qulashiga olib kelishi mumkin.

Xulosa:

Yirtqichlar asalarilar oilalari uchun katta xavf tug'diradi va asalarilar populyatsiyalari va koloniyalari uchun juda katta oqibatlarga olib kelishi mumkin. Asalarilarning yirtqichlarini va ularning ta'sirini tushunish asalarichilar, tabiatni muhofaza qilish mutaxassislari va ushbu muhim changlatuvchilarni himoya qilish bilan shug'ullanadigan tadqiqotchilar uchun juda muhimdir. Yirtqichlar bosimini yumshatish va asalarilar uchun xavfsiz muhit yaratish strategiyalarini amalga oshirish orqali biz kelgusi avlodlar uchun asalarilar populyatsiyasining salomatligi va barqarorligini ta'minlashga yordam bera olamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Asalarichilikda tajriba ishlari. V.Bravarskiy. Sh. Suyarqulov. Ya. Brindza. V. Otchenashko. Toshkent- "Print. Media" bosmaxonasi. 2021 yil.

2. Gulov A.N., Borodachev A.V., Beryozin A.S. Vozrast trutney i kachestvo trutney. Pchelovodstvo”, 2015, №4, str. 44-46 b.
3. Jamolov, R. Q., Xatamova, D. M., Xolmatova, M. A. (2022). Asalarilar oilasining yashash tarzi. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(10-2), 666-671b
4. R.Jamolov., O.To‘rayev, D.Xatamova. Asalarichilik asoslari, Farg‘ona Classik, 2022.
5. R.K.Jamolov, “Ona asalarining eksterer va interver ko rsatkichlari”, Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific. 2023 yil
6. R Jamolov, H Raximov, A Tojaliyev. Asalarining harakatlanuvchi azolari.Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan 1 (7), 282-287 b
7. No‘Monjonov Muhiddin Gulomjon, O. G., O‘G‘Li, P. A. T., & O‘G‘Li, B. S. A. (2020). Oddiy bo‘ymodaron o‘simligining morfo-fiziologik tavsifi va shifobaxsh xususiyatlari. Science and Education, 1(4), 26-29.
8. Numonjonov, M. G., Parpiyev, A. T., Numonjonova, M. G., & Bozorboyev, S. A. (2021). Civandon (achillea millefoliuml.) o ‘simligidagi vitaminlar va ularning inson salomatligidagi ahamiyati. ACADEMICIA: Xalqaro multidisipliner tadqiqot jurnali, 11(6), 912-917.
9. Numonjonov, M. G., Parpiyev, A. T., Numonjonova, M. G., & Bozorboyev, S. A. (2021). Vitamines in the yarrow (achillea millefoliuml.) plant and their importance in human health. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(6), 912-917.
10. Numonjonov M.G., Parpiyev A.T., Bozorboyev Sh.A., Vakhobova Sh.A. Alkaloids in some medicinal plants (CAPPARIS L, HYPERICUM L, ACHILLEA L,) their structure and significance. SCIENCE AND EDUCATION scientific journal ISSN 2181-0842 volume 1, ISSUE 4. July 2020
11. X Mavlonjon, B Shohruxbek, Q Paxlovonjon - Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi, 2023